

Ladislav Kareš
Renáta Stanley

SARBANES - OXLEYHO ZÁKON AKO INŠPIRÁCIA PRE VZNIK NOVÝCH, MODERNÝCH A ÚČINNÝCH NORIEM V OBLASTI AUDITU

Úvod

V dnešnej dobe sme svedkami neustále sa meniacich skutočností v rôznych oblastiach spoločenského, politického a ekonomického života. Permanentne sa meniace okolie nášho záujmu postihlo aj oblasť auditu. V poslednom období došlo k významným zmenám v právnej úprave auditu, na čo sme sa pokúsili reagovať aj v uvedenom príspevku. Našou prioritou je upozorniť čitateľa na posledné úpravy v audite - prijatie *harmonizovanej Smernice Európskeho Parlamentu a Rady 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok*, ako aj na prijatie *zákona č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu*, v neposlednom rade aj na revíziu a novelu niekoľkých *ISA – Medzinárodných audítorských štandardov*. Impulzom pre prijatie týchto nových noriem v oblasti auditu bolo okrem iného aj prijatie *Sarbanes-Oxleyho zákona* v roku 2002 v USA.

Slovo **audit** je latinského pôvodu. Pochádza z latinského slova „audire“ (počúvanie). V súčasnosti sa pojem audit používa vo význame nezávislého overovania. Takéto úzke chápanie slova audit však nezahŕňa všetky jeho aspekty, ale sústreďuje sa iba na časť nazývanú audit finančných výkazov (účtovnej závierky). „Audit v širšom slova zmysle však predstavuje systematický proces objektívneho získavania a vyhodnocovania dôkazov, týkajúcich sa informácií o rôznych (nielen ekonomických) činnostiach a udalostiach, s cieľom zistiť mieru súladu medzi týmito informáciami a stanovenými kritériami a oznámiť výsledky zainteresovaným stranám.“¹

Účelom auditu finančných výkazov (účtovnej závierky) je umožniť audítorovi vyjadriť stanovisko, či sú finančné výkazy (je účtovná závierka) zostavené(á) vo všetkých významných súvislostiach v súlade so stanoveným rámcom finančného vykazovania. Rozsah auditu predstavuje uplatnenie audítorských postupov nevyhnutných na dosiahnutie **cieľa auditu**.

Na základe uvedenej definície môžeme konštatovať, že **základným cieľom auditu** je zvýšenie vierohodnosti účtovných informácií tých spoločností, ktoré povinne zverejňujú finančné výkazy (účtovné závierky) a výročné správy a ktoré majú povinnosť overenia finančných výkazov (účtovnej závierky) audítorom. **Druhotným** (odvodeným) **cieľom auditu** je jeho morálne a preventívne pôsobenie proti vzniku chýb a podvodov. Ciele a

---

¹ KAREŠ, L. 2010. *Audítorstvo*. IURA Edition. Bratislava 2010, str.30

funkcie auditu je však treba chápať i v kontexte širších súvislostí s účtovným, ekonomickým ale aj sociálnym okolím.

Základom pre audit je **predmet** auditorského skúmania. Vo všeobecnosti ide o priestor ekonomickej a spoločenskej realizácie vlastníctva, ktorá prebieha oddelene od subjektu vlastníctva. Tento priestor je vyplnený súborom funkcií (úloh), ktoré vlastníci zverujú spolu so svojím majetkom do viac alebo menej autonómneho správania sa podnikateľských jednotiek. Tieto funkcie dostali príznačný názov dispozičné (alebo tiež delegované) funkcie a sú nimi: plánovanie kombinácie faktorov a priebehu podnikania, realizácia zvolenej kombinácie faktorov v konkrétnych aktivitách, finančné zabezpečenie, kontrolné sledovanie (interná kontrola), informačné zobrazovanie.

Rozsah auditu potom predstavuje uplatnenie auditorských postupov nevyhnutných na dosiahnutie cieľa auditu.

Je všeobecne známe, že audit vznikol z objektívnej potreby odstránenia, alebo zníženia informačnej asymetrie vyvolanej oddelením výkonu vlastníckych práv a výkonu bežného riadenia spoločnosti. Jeho **primárnou** funkciou je teda zvyšovanie vierohodnosti ekonomických a predovšetkým účtovných informácií, ktoré sú prezentované vlastníkom spoločnosti. Výročné správy, individuálne a konsolidované účtovné závierky (finančné výkazy) sú zrejme hlavnými príkladmi informačných tokov, ktoré predkladá spoločnosť nielen vlastníkom, ale aj ostatným používateľom týchto informácií. Zníženie ich entropie dodaním požadovaných informácií v podobe správy audítora je teda základnou funkciou auditu.

Cieľom *Sarbanes-Oxleyho zákona* je v intenciách uvedených skutočností zabezpečiť práve tieto potreby a požiadavky, ktoré sú spojené s oblasťou auditu a potrebami používateľov informácií, ktoré audit poskytuje. V nasledujúcej časti príspevku sa pokúsime vyhodnotiť, či sa tejto úlohy prijatím „SOX“ podarilo regulátorom v oblasti auditu dosiahnuť.

1 VZNIK SOX ZÁKONA

Dôveryhodnosť informácií z účtovných závierok verejných spoločností (angl. public companies), ktoré majú akcie/dlhové nástroje registrované na americkej burze cenných papierov, sa výrazne naštrbila sériou škandalózných správ a podvodov, ktoré spôsobili aj pád niekoľkých významných spoločností na sklonku roka 2001 ako boli Enron, WorldCom, Tyco International a pod. Tieto výsledky otriasli finančnými tržmi a vážne poškodili dôveru investorov v informácie, ktoré uvádzajú spoločnosti s verejne obchodovanými akciami.

Tieto historické udalosti mali za následok viacero návrhov na zlepšenie procesu finančného vykazovania a obnovenia dôvery investorov v americký finančný trh. Kongres odpovedal prijatím Sarbanes-Oxleyho zákona v roku 2002 (ďalej len „SOX zákon“). Pri podpise SOX zákona ho prezident George W. Bush charakterizoval ako „najdôslednejšiu reformu v americkej obchodnej praxi od čias Franklina Delano Roosevelta.“ SOX zákon zreteľne predstavuje najviditeľnejšiu zmenu v účtovnom vykazovaní pre americké verejne obchodované spoločnosti od doby „Securities Acts“ (tzv. zákonov o cenných papieroch)

z rokov 1933 a 1934. Okrem toho, má tento zákon bezprecedentný dosah nielen v Spojených štátoch, ale medzinárodne aj pre zahraničné spoločnosti registrované na burze cenných papierov.

V súvislosti s opatreniami na zvýšenie kvality práce auditorov v USA existuje viacero subjektov ovplyvňujúcich audítorskú profesiu. Jedným z nich je aj Rada pre dohľad nad účtovníctvom kótovaných spoločností (angl. Public Company Accounting and Oversight Board - PCAOB), ktorá predstavuje nový subjekt mimo audítorskej profesie. Rada pre dohľad nad účtovníctvom kótovaných spoločností vydáva vlastné audítorské štandardy (napr. PCAOB Auditing Standard No.3 -Audit Documentation).

Rada pre dohľad nad účtovníctvom kótovaných spoločností:

- vznikla vďaka SOX zákonu,
- podlieha Americkej burzovej komisii (angl. U.S. Securities and Exchange Commission - SEC), ktorá schvaľuje jej štandardy a nariadenia,
- priamo ovplyvňuje verejné spoločnosti, ktoré majú akcie/dlhové nástroje registrované na americkej burze cenných papierov, ovplyvňuje auditorov týchto spoločností a môže ich priamo kontrolovať.

Kongres požadoval, aby vedenie verejných spoločností vydávalo správy o interných kontrolách finančného vykazovania a aby audítori spoločností potvrdili správnosť týchto informácií. Táto požiadavka nadobudla účinnosť 31. decembra 2004.

Vývoj SOX zákona je uvedený v nasledujúcej schéme:

Schéma č. 1: Vývoj SOX zákona

2 PÔSOBNOSŤ SOX ZÁKONA

Sarbanes-Oxley je americký zákon schválený v roku 2002 slúžiaci na posilnenie spoločenskej kontroly a obnovenie dôvery investorov. Tento zákon bol iniciovaný americkým senátorom Paulom Sarbanesom a americkým poslancom Michaelom Oxley.

Táto legislatíva je široko rozsiahla a zavádza nové alebo zlepšené štandardy pre všetky verejné výbory amerických spoločností, manažment a verejné účtovné spoločnosti.

Účel prijatia Sarbanes-Oxley zákona je zvýšiť reguláciu audítorskej a účtovníckej profesie prostredníctvom ustanovení PCAOB, vydania nových pravidiel ohľadne nezávislosti audítora, zavedenia trestnej zodpovednosti a pokút za zničenie záznamov a neinformovanie o podvoche.

Zámerom SOX zákona je obnoviť dôveru investorov a chrániť verejné záujmy, ako aj zlepšiť dôveryhodnosť finančných správ – základu, na ktorom americký kapitálový trh stojí a vďaka ktorému prosperuje. Rieši okrem iného:

- Nezávislosť audítora
- Zodpovednosti výboru pre audit
- Vnútorne kontroly (články 302, 404)

NEZÁVISLOSŤ AUDÍTORA A ZODPOVEDNOSTI VÝBORU PRE AUDIT

Nezávislosť audítora a zodpovednosti výboru pre audit predstavujú súbor ustanovení týkajúcich sa:

- zamestnania bývalého audítora (12 mesačný „Cooling off“),
- rotácie hlavného audítora (hlavný audítor môže pôsobiť maximálne 5 rokov, následne musí mať 5 rokov prestávku, ostatní audítori maximálne 7 rokov a 2 roky prestávku),
- vytvorenia výboru pre audit v každej spoločnosti spadajúcej pod SOX zákon,
- schvaľovania výborom pre audit (musí schváliť všetky služby dopredu vrátane auditu)
- komunikácie audítora s výborom pre audit (vyžaduje sa komunikácia pred odoslaním audítorskej správy na SEC),
- zverejnenia odmeny za poskytnuté služby (vo výročnej správe za 2 roky, rozdelené na odmenu za audit, obdobné služby, daňové služby a ostatné),
- odmeňovania audítorov (nesmú byť odmeňovaní na základe predaja ďalších služieb),
- poskytovania ďalších služieb audítorom, pod ktorými rozumieme:
  - iné služby ako vykonanie auditu sú povolené pokiaľ nepatria k deviatim zakázaným službám a sú schválené dopredu,
  - dodržiavanie základných princípov, ktoré audítor nesmie (auditovať vlastnú prácu, zastávať manažérske funkcie, vystupovať ako advokát (zástanca klienta),
  - daňové služby sú povolené.

VNÚTORNÉ KONTROLY

Vnútorná kontrola je postup vytvorený na poskytovanie odôvodneného ubezpečenia pri dosahovaní zámerov spoločnosťou v oblastiach dôveryhodnosti finančného vykazovania, prevádzkovej efektívnosti a efektivity a súlad s príslušnými zákonmi a predpismi.

Vnútorná kontrola finančného vykazovania je o dôveryhodnosti spoločnosti ako aj o jej postupoch pri príprave a prezentácii účtovnej uzávierky. Vnútorná kontrola finančného vykazovania zahŕňa konanie a postupy, ktoré sa vzťahujú na správu účtovných záznamov, autorizáciu tržieb a výdavkov, a zabezpečenie aktív.

Prijatie SOX zákona predstavuje podstatnú zmenu ako pre zodpovednosť manažmentu za vykazovanie, tak aj čo sa týka rozsahu a druhu zodpovednosti nezávislého audítora. Od manažmentu sa teraz vyžaduje ohodnotiť a podať správu o efektívnosti internej kontroly ohľadom finančného vykazovania (Čl. 302 i Čl. 404) a audítor musí preverovať a podať správu o efektívnosti internej kontroly v súvislosti s finančným vykazovaním, vrátane hodnotiaceho postupu manažmentu (Čl. 404). Výsledkom je, že audítori budú hodnotiť a testovať internú kontrolu spoločnosti rôznym spôsobom a do väčšej hĺbky.

Všeobecným zámerom týchto požiadaviek je posilniť internú kontrolu finančného vykazovania, poskytovať investorom spoľahlivejšie informácie a obnoviť dôveru investorov v americký kapitálový trh.

Článok 302 vyžaduje od vedenia spoločnosti štvrťročné a ročné prehlásenia o:

- tom, že navrhli postupy pre kontrolu zverejňovania údajov, a že tieto postupy fungujú
- tom, že navrhli kontroly v procese účtovného výkazníctva.

Článok 404 vyžaduje od vedenia, aby ročne vyhodnocovalo efektívnosť kontrol v procese finančného vykazovania. Toto vyhodnotenie musí byť zdokumentované. Od audítora vyžaduje auditovať toto vyhodnotenie (z hľadiska dvoch kritérií, že kontroly boli navrhnuté a že fungujú).

Zodpovednosti manažmentu

Výsledkom prijatia SOX zákona je výrazný nárast záväzkov verejných spoločností k zodpovednosti. Manažment má zodpovednosť vykazovať spoľahlivé informácie verejným investorom a musí diskutovať o plnení svojich povinností vychádzajúcich zo SOX zákona so svojimi právnikmi a inými poradcami.

Aby audítor mohol uspokojivo vyplniť audit o internej kontrole finančného vykazovania, musí manažment splniť niekoľko dôležitých záväzkov, vrátane:

- prijať zodpovednosť za efektívnosť internej kontroly spoločnosti týkajúcej sa finančného vykazovania,
- vyhodnotiť efektívnosť internej kontroly spoločnosti nad finančným vykazovaním použitím vhodných kontrolných kritérií (napr. COSO – Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission),
- podporiť toto hodnotenie dostatkom dôkazom, vrátane dokumentácie,
- prezentovať písomne hodnotenie efektívnosti internej kontroly spoločnosti týkajúcej sa finančného vykazovania za posledný fiškálny rok spoločnosti.

Ak audítor príde k záveru, že manažment nesplnil tieto svoje záväzky, mal by písomne oznámiť manažmentu a audítorskému výboru, že audit internej kontroly týkajúci sa finančného vykazovania nie je možné uspokojivo uzavrieť a musí odmietnuť posudok.

Hodnotiaci postup manažmentu

Proces akým manažment pri hodnotení postupuje by mal zahŕňať vymedzenia, ktoré kontroly by mali byť testované, ohodnotenie pravdepodobnosti, že zlyhanie kontroly môže mať za následok nesprávne prehlásenie, a určenie sídla alebo obchodných jednotiek, ktoré budú do hodnotenie zahrnuté, v prípade, že spoločnosť má viacero sídel, alebo obchodných jednotiek.

Manažment by mal tiež ohodnotiť koncepčnú a operačnú efektivitu internej kontroly finančného vykazovania a zdokumentovať výsledky hodnotenia. Tento postup by sa mal považovať za nekompletný, pokiaľ nezameria svoju kontrolu aj na všetky podstatné tvrdenia (napríklad, existencia a hodnotenie pohľadávok), ktoré sa týkajú všetkých dôležitých účtov a výkazov.

Ako súčasť hodnotenia, manažment určí, či zistené nedostatky v koncepcnej alebo operačnej efektívite – osobitne alebo spolu – spôsobili významné nedostatky alebo vecné slabosti. Manažment oboznámi so svojimi zisteniami audítora a prípadne iné orgány a vyhodnotí, či sú zistenia odôvodnené a podporí svoje hodnotenie.

Tak ako spoločnosti rozvíjajú postupy v napomáhaní manažmentu pri hodnotení výročnej internej kontroly v rámci článku 404 SOX zákona a pri ročnej a štvrt'ročnej certifikácii podľa článku 302, postup mal by mať za následok súvislé upevňovanie interných kontrol.

Efektívna vnútorná kontrola finančného vykazovania je pre spoločnosť podstatná, aby mohla efektívne riadiť svoje záležitosti a plniť záväzky voči svojim investorom. Manažment spoločnosti a jej vlastníci (napr. aj verejní investori a ostatní ľudia) musia plne dôverovať finančným informáciám vykazovanými spoločnosťami, aby mohli prijímať svoje rozhodnutia.

Dokumentácia podporujúca hodnotenie manažmentu

Dokumentácia poskytujúca odôvodnenú podporu hodnotenia manažmentom ohľadom efektívnosti internej kontroly finančného vykazovania zahŕňa (ale nie je obmedzená na) koncepciu kontrol týkajúcich sa podstatných výrokov vzťahujúcich sa na všetky významné účty a výkazy v účtovných uzávierkach:

- informácie o tom, ako sú významné transakcie spustené, autorizované, zaznamenané, spracované a vykázané,
- dostatok informácií o toku transakcií, aby bolo možné identifikovať, kde mohli vzniknúť buď chybou alebo podvodom nesprávne uvedené údaje,
- kontroly určené ako prevencia pred podvodom, alebo slúžiace k odhaleniu podvodu, vrátane informácií, kto vykonal kontroly a rozdelenie povinností (napr. kontroly ohľadom postupu pri účtovnom vykazovaní za dané obdobie, kontroly zabezpečenia aktív, výsledky testovania a hodnotenia manažmentom).

Uchovávanie audítorskej dokumentácie musí dodržiavať určité kroky. Dôležité je archivovať všetky dokumenty písomné (e-mailly) aj ústne (konverzáciu) aj všetku korešpondenciu súvisiacu s auditom a definovať významné dokumentačné záležitosti. Prax ukázala, že najvhodnejšia lehota na uchovávanie je 7 rokov od dátumu vydania správy (dlhšie v prípade sporu).

Priamy dôkaz

Aby si mohol audítor vytvoriť názor na efektívnosť vnútornej kontroly finančného vykazovania spoločnosti, musí mať priame dôkazy týkajúce sa efektívnosti vnútornej kontroly finančného vykazovania. To znamená, že audítor si nemôže vytvoriť názor na efektívnosť len posúdením postupu manažmentu a tak vytvoriť záver o efektívnosti kontroly.

Okrem toho, pri vytváraní záveru o prevádzkovej efektívnosti, musí audítor vykonať osobne dostatok testov, takže jeho práca poskytuje hlavné dôkazy pre jeho názor. PCAOB zdôvodňuje, že bez priameho dôkazu kontroly efektívnosti, by audítor nemal „dostatočne vysokú úroveň ubezpečenia, že závery manažmentu sú správne.“ Navyše, audítor tiež musí ohodnotiť adekvátnosť dokumentácie manažmentu o koncepcii vnútorných kontrol a jeho hodnotenia efektívnosti vnútornej kontroly. Štandard poskytuje audítorovi kritéria, ktoré má použiť pri hodnotení adekvátnosti dokumentácie manažmentu. Neadekvátna dokumentácia sa považuje za nedostatok vnútornej kontroly.

Dosah a vplyv americkej legislatívy na SR

Priamy vplyv:

- ak slovenský audítor audituje spoločnosť kótovanú na americkej burze CP (NYSE) alebo jej dcérsku spoločnosť, musí ovládať americkú legislatívu a auditovať podľa vyššie uvedených pravidiel.
- PCAOB má právo kontroly audítorskej dokumentácie slovenského audítora.

Nepriamy vplyv:

Americká legislatíva ovplyvňuje aj medzinárodnú federáciu účtovníkov (angl. International Federation of Accounting - IFAC) a členské štáty EÚ. Vplyv sa uplatňuje cez medzinárodné auditorské štandardy (angl. International Standard on Auditing - ISA) a smernice vydávané EÚ, napr. 8. Direktíva, ktorá vyžaduje ustanoviť v každom členskom štáte podobnú inštitúciu ako PCAOB, striktnějšíe pravidlá pre audit firiem kótovaných na burzách.

V súčasnosti prebiehajú diskusie v IFACu o tom, či ISA majú byť viac prikazujúce a zakazujúce, tak ako je SOX zákon (tzv. Rules based approach), alebo stále v rovine princípov tak ako doteraz (Principles based approach).

V nadväznosti na posilnenie kontroly audítorov na nadnárodnej a národnej úrovni bol aj v Slovenskej republike v roku 2008 zriadený Úrad pre dohľad nad výkonom auditu,

ktorého hlavnou úlohou je dohliadať na dodržiavanie medzinárodných auditorských štandardov audítormi, dodržiavanie etického kódexu správania, preverky systému zabezpečenia kvality auditu a disciplinárnych konaní vedených komorou audítorov.

Implementácia Smernice o štatutárnom audite, ktorá predstavuje ucelený a kompaktný predpis, do zákona o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu, bola nevyhnutným krokom na ceste ku kvalite auditu. Na druhej strane – kauzy ako Enron, Parmalat, WorldCom a tiež pokračujúca finančná a svetová hospodárska kríza si vynútili potrebu určitej regulácie a dohľadu nad auditorskou profesiou. Výsledkom týchto tendencií je implementácia problematiky spojenej s dohľadom a regulačnými opatreniami štátu do Smernice o štatutárnom audite. Do smernice sa dostáva nový fenomén v audite - Verejný dohľad a regulačné opatrenia štátu – čo predstavuje určitým spôsobom odkaz hlavnej myšlienky, SOX zákona.

V roku 2013 bola prijatá Smernica európskeho parlamentu a rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS. V tejto smernici v **kapitole 7** a predovšetkým v **kapitole 8** – Audit je deklarovaná požiadavka aby členské štáty EU zabezpečili, aby audit účtovných závierok subjektov verejného záujmu, stredne veľkých a veľkých podnikov vykonal jeden alebo viac štatutárnych audítorov alebo auditorských spoločností schválených členskými štátmi na vykonávanie štatutárnych auditov na základe smernice 2006/43/ES.

- Štatutárni audítori alebo auditorské spoločnosti taktiež:
- a) vyjadria svoj názor na to:
    - či je správa o hospodárení v súlade s účtovnou závierkou za rovnaký účtovný rok; a
    - či sa správa o hospodárení vypracovala v súlade s uplatniteľnými právnymi požiadavkami;
  - b) uvedú, či na základe poznania a porozumenia podniku a jeho prostredia získaných počas auditu, audítor alebo auditorská spoločnosť zistili významné nesprávnosti v správe o hospodárení, pričom uvedú charakter každej takejto nesprávnosti.

Zmena smernice 2006/43/ES, pokiaľ ide o správu audítora je nasledovná:

1. Správa audítora obsahuje:
  - a) úvod, ktorý obsahuje aspoň označenie účtovnej závierky, ktorá je predmetom štatutárneho auditu, spolu s popisom rámca finančného výkazníctva použitého pri zostavovaní účtovnej závierky;
  - b) vymedzenie rozsahu štatutárneho auditu, v ktorom sa aspoň identifikujú auditorské štandardy, podľa ktorých sa štatutárny audit vykonal;
  - c) názor audítora, ktorý je buď nepodmienený, podmienený alebo záporný a v ktorom sa jasne uvádza názor štatutárneho audítora na to:

- či ročná účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz v súlade s príslušným rámcom finančného výkazníctva, a
  - ak je to vhodné, či je ročná účtovná závierka v súlade so štatutárnymi požiadavkami. Ak nie je možné, aby štatutárny audítor vyjadril názor, správa musí obsahovať odmietnutie vyjadrenia názoru;
- d) odkaz na akékoľvek záležitosti, ktoré štatutárny audítor zdôraznil, bez toho, aby vyjadril podmienený názor;

V roku 2014 bola prijatá Smernica európskeho parlamentu a rady 2014/56/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorou sa mení smernica 2006/43/ES o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok. Dôvodom prijatia tejto novely bolo, že Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES sa ustanovujú podmienky schvaľovania a registrácie osôb vykonávajúcich štatutárny audit, pravidlá o nezávislosti, objektívnosti a profesijnej etike, ktoré sa uplatňujú na uvedené osoby, ako aj rámec pre verejný dohľad nad nimi. Je však potrebné ďalej harmonizovať uvedené pravidlá na úrovni Únie, aby sa umožnila väčšia transparentnosť a predvídateľnosť požiadaviek, ktoré na také osoby uplatňujú, a aby sa zlepšila ich nezávislosť a nestrannosť vo vykonávaní ich úloh. Rovnako je dôležité zvýšiť minimálnu úroveň zblíženia, pokiaľ ide o audítorské štandardy, na základe ktorých sa vykonávajú štatutárne audity. Okrem toho, v snahe posilniť ochranu investora je dôležité posilniť verejný dohľad nad štatutárnymi audítormi a audítorskými spoločnosťami tým, že sa posilní nezávislosť orgánov verejného dohľadu Únie a delegujú sa na ne primerané právomoci vrátane prešetrovacích právomocí a právomoci ukladať sankcie s cieľom odhaľovať porušenia platných predpisov, odrádzať od nich, ako aj predchádzať takýmto porušeniam v súvislosti s poskytovaním audítorských služieb štatutárnymi audítormi a audítorskými spoločnosťami.

Vzhľadom na podstatný verejný význam subjektov verejného záujmu, ktorý vyplýva z rozsahu a zložitosti ich činnosti alebo z povahy ich činnosti, je potrebné posilniť dôveryhodnosť auditovaných účtovných závierok subjektov verejného záujmu. Z toho dôvodu sú osobitné ustanovenia o štatutárnom audite subjektov verejného záujmu uvedené v smernici 2006/43/ES ďalej rozvinuté v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 537/2014. Ustanovenia o štatutárnych auditoch subjektov verejného záujmu stanovené v tejto smernici by sa mali vzťahovať na štatutárnych audítorov a audítorské spoločnosti, len pokiaľ vykonávajú štatutárne audity takýchto subjektov.

Obzvlášť dôležité je posilniť nezávislosť ako základný prvok pri vykonávaní štatutárnych auditov. S cieľom posilniť nezávislosť štatutárnych audítorov a audítorských spoločností od auditovaného subjektu pri výkone štatutárneho auditu by štatutárny audítor alebo audítorská spoločnosť a každá fyzická osoba, ktorá môže priamo alebo nepriamo ovplyvniť výsledok štatutárneho auditu, mali byť nezávislí od auditovaného subjektu a nemali by byť zapojení do procesu rozhodovania v auditovanom subjekte.

Výsledkom štatutárneho auditu je vyjadrenie názoru, že účtovné závierky poskytujú pravdivý a verný obraz o auditovaných subjektoch v súlade s príslušným rámcom

finančného výkazníctva. Zainteresované strany si však nemusia byť vedomé obmedzení auditu, pokiaľ ide napríklad o významnosť, postupy výberu vzoriek, úlohu audítora v zisťovaní podvodu a zodpovednosť manažérov, ktoré môžu viesť k rozdielu medzi očakávaniami a výsledkom. S cieľom zmenšiť uvedený rozdiel je dôležité jasnejšie vymedziť rozsah štatutárneho auditu.

Je dôležité zabezpečiť vysokú kvalitu štatutárnych auditov v rámci Únie. Všetky štatutárne audity by sa preto mali vykonávať na základe medzinárodných audítorských štandardov, ktoré prijala Komisia. Keďže medzinárodné audítorské štandardy sú navrhnuté tak, aby boli využiteľné pre subjekty všetkých veľkostí, všetkých typov a vo všetkých jurisdikciách, príslušné orgány členských štátov by mali pri posudzovaní rozsahu uplatňovania medzinárodných audítorských štandardov brať do úvahy rozsah a zložitosť podnikania malých podnikov. Akékoľvek ustanovenie alebo opatrenie prijaté v tejto súvislosti členským štátom by nemalo mať za následok, že štatutárni audítori alebo audítorské spoločnosti nebudú schopní vykonávať štatutárny audit v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi.

Hlavné zásady a priority prijaté v tejto novele smernice 2006/43/ES by mali členské štáty implementovať do svojej legislatívy do roku 2016.

Záver

PCAOB uznáva, že SOX zákon musí vhodne vyvážiť náklady na implementáciu jej smerníc so ziskom plynúcim s dosiahnutia týchto dôležitých cieľov. Výsledkom toho je, že všetky rozhodnutia PCAOB boli vedené aj dodatočným zámerom vytvoriť rozumný pomer medzi nákladmi a ziskom. Investori ďalej uznali, že tento druh záruky dosiahne svoj cieľ a vyjadrili svoju vieru, že náklady pri predpokladanom zisku sú odôvodnené.

Kľúčové slová

Sarbanex – Oxleyho zákon, finančné vykazovanie, verejné spoločnosti, audit, nezávislosť audítora, výbor pre audit

Klasifikácia JEL

M41

LITERATÚRA

- [1] ŠALAMÚN, D. 2005. *Sarbanex-Oxleyho zákon*. In: Zborník z medzinárodnej konferencie „Súčasný stav a problémy aplikácie medzinárodných štandardov v oblasti účtovníctva a audítorstva v podmienkach SR“, Tatranská Lomnica, 2005. s. 53. ISBN 80-8075-094-7.
- [2] KAREŠ, L. 2010. *Audítorstvo*. IURA Edition. Bratislava, 2010. s. 30. ISBN 978-80-8078-334-1.
- [3] PAKŠIOVÁ, R.. 2014. *Majetková podstata podniku*. Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 142 s. ISBN 978-80-225-3962-3.

- [4] ONDRUŠOVÁ, L. – PARAJKA, B. 2014. *The Revaluation of assets and liabilities at fair value in merger. In Managing and Modelling of Financial Risks: 7th International Scientific Conference: 8th-9th September 2014 Ostrava, Czech Republic : proceedings / Edited: Miroslav Čulík ; Reviewed: Dluhošová Dana, Zdeněk Zmeškal. 2. - Ostrava : VŠB - Technical University of Ostrava, 2014. s. 577-581. ISBN 978-80-248-3631-7.*
- [5] http://www.kpmg.com/SK/sk/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/screen_ExeJournal_SVK_Final.pdf
- [6] <http://hn.hnonline.sk/europa-730/implementacie-clanku-404-zakona-sarbanes-oxley-153042>
- [7] www.pcaobus.org

RESUMÉ

V príspevku autori spracovali problematiku Sarbanes-Oxley zákona do ucelenej a kompaktnej štúdie zaoberajúcej sa významom a úlohou, ktorú si vytýčil SOX zákon pri svojom vzniku (pri prijatí Kongresom USA - *pri podpise SOX zákona ho prezident George W. Bush charakterizoval ako „najdôslednejšiu reformu v americkej obchodnej praxi od čias Franklina Delano Roosevelta.“*) – ako norma v oblasti auditu, ktorej úlohou je zlepšenie procesu finančného vykazovania a obnovenie dôvery investorov v americký finančný trh. Autori v príspevku poukázali na špecifické aspekty, ktoré si vyžiadali prijatie takejto normy (na základe kauzy Enronu, Parmalatu, WorldComu, Tyco International) ako nevyhnutné riešenie pre nadnárodné a národné legislatívne normy absorbujúce požiadavku a dôraz na zvýšenie kvality, zrozumiteľnosti, transparentnosti auditu a informácií, ktoré poskytuje používateľom. Cieľom *Sarbanes-Oxleyho zákona* je v intenciách uvedených skutočností zabezpečiť práve tieto potreby a požiadavky prostredníctvom ustanovení PCAOB, vydaním nových pravidiel ohľadne nezávislosti audítora a zavedením trestnej zodpovednosti a pokút za zničenie záznamov a neinformovanie o podvoche. Zámerom SOX zákona je obnoviť dôveru investorov a chrániť verejné záujmy, ako aj zlepšiť dôveryhodnosť finančných správ – základu, na ktorom americký kapitálový trh stojí a vďaka ktorému prosperuje.

SUMMARY

The authors processed the issue of the Sarbanes - Oxley Act in a comprehensive and compact study concern of the meaning and the task it has set itself the SOX Act at its inception (when adopting the U.S. Congress - at the signing SOX law by President George W. Bush characterized as “the most consequential reform American business practices since the time of Franklin Delano Roosevelt”) - as standard in audit, whose mission is to improve the financial reporting process and restore investor confidence in the U.S. financial market. The authors highlighted in this contribution specific aspects, which necessitated the adoption of such standards (based on the causes of Enron, WorldCom, Tyco International) as a necessary solution for multinational and national legal standards absorbing demand and increasing emphasis on quality, clarity, transparency and audit

information provided by the user. The aim of the Sarbanes - Oxley Act is within the purview of the above, just to ensure the needs and requirements through the provision PCAOB, issuing new rules regarding auditor independence and the introduction of criminal liability and penalties for destroying records and failure to notify fraud. The intention of SOX Act is to restore investor confidence and protect public interests, as well as enhance the credibility of financial reporting - the basis on which the U.S. capital market is flourishing and makes.

Kontakt

doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, Fakulta hospodárskej informatiky, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, e-mail: kares@euba.sk

Ing. Renáta Stanley, PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, Fakulta hospodárskej informatiky, Ekonomická univerzita v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, e-mail: renka.stanley@gmail.com